

Rev. Richard Rogan
62 St. Mark's Pl.
New York, N.Y. 10003

IN SPIRIT
FOREIGN LANGUAGE ONLY

Serving Chicago, Milwaukee, Waukegan, Duluth, Joliet, San Francisco,
Pittsburgh, New York, Toronto, Montreal, Lethbridge, Winnipeg

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

CLEVELAND OHIO, MONDAY MORNING, FEBRUARY 14, 1972

STEV. LXXIV — VOL. LXXIV

VALENTINOVO

Danes je praznik sv. Valetnina. Vsem, ki godujejo, iskrene čestitke!

Naš pregovor pravi: "Sveti Valentin ima ključ od prav vseh korenin." Ta pregovor se je v rodni Sloveniji velikokrat uresničil, saj so po sončnih rebreh zgodaj zatrobile zlate trobentice in zabingljali drobni, beli zvončki. Predno so začutili bližajočo se pomlad ljudje, je zvedela za njo priroda. Kar pa ni opravil sveti Valentin s svojim ključem od korenin, je pa storil njegov koledarski naslednik sveti Matija, za katerega pravijo, da led razbija.

Tu v novem svetu ima dan sv. Valentina drugačen pomen. Je to nekaj praznik ljubezni, naklonjenosti, prijateljstva. Praznik tistih, ki se imajo radi. Več kot 400 milijonov Valentinovih kartic je bilo odposlanih za današnji dan, natisnjenih s toplimi in nežnimi stih izrazov ljubezni. Večino teh kartic bodo poslali ali prejeli otroci. Dan sv. Valentina ima svoje poslanstvo: "Ljubite drug drugega!"

Ta navada sega nazaj prav do starodavne Rima, ko je bil tam mučeniško usmrčen duhovnik Valentin, ki je ljudi učil, naj se ljubijo med seboj. Pravi pomen tega praznika je torej ostal do danes isti — medsebojna ljubezen.

Zahodna Evropa se čuti negotovo pred Sovjetijo

PARIZ, Fr. — V političnih krogih prevladuje prepričanje, da Sovjetska zveza nima več namere svobodne Evrope osvoboditi z orožjem, pač pa jo hoče razkrojiti, ustvariti v njej negotovost in občutek nemoči, ki bi jo naj pripravil k popuščanju in prilagajanju Sovjetski zvezi, kot je morala to po koncu druge svetovne vojne napraviti Finska.

Francoski odgovorni krogi čutijo slabljenje edinosti nekomunistične Evrope in skušajo ta razvoj zadržati. To je bil tudi eden od vzrokov pristanka na sprejem Velike Britanije v Skupni trg.

Zahodna Nemčija, ki je bila najbolj protikomunistična, ker Nemci pač ne morejo mizati pred dejstvom, da je del njihovega ozemlja pod komunistično oblastjo, je začela v tem pogledu popuščati in se premikati bolj proti nevtralnemu stališču. Socialistična vlada išče v novi vzhodni politiki pomiritev s komunistično vzhodno Evropo in s tem rahlanje svojih vezi z ostalo zahodno Evropo in z ZDA, četudi kancler W. Brandt to stalno odločno zanika. Francoski poznavalci razmer opozarjajo na dejstvo, da število nevtralistov raste in jih je že več kot tistih, ki podpirajo NATO.

Poravnajte naročnino!
Datum poteka
naročnine je nad Vašim
imenom na naslovu!

Vremenski
prerok
pravi:

Večina oblaka z možnostjo
pršenja dežja. Najvišja tempe-
ratura okoli 40.

Novi grobovi

Ursula Osredkar

Pretekli četrtek je nenadno umrla Ursula Osredkar, 7 mesecev stara hčerka Antona in Patricije, roj. Urbanic, vnukinja Mr. in Mrs. Anton Osredkar Sr. in Mrs. Melva Urbanic z Lakefront Ave. Pogreb je danes ob 8.15 iz Grdinovega pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd., v cerkev Marije Vnebovzete ob 9., nato na All Souls pokopališče.

Henry E. Zalokar

V soboto je umrl na svojem domu na 17520 Lakeport Ave. 84 let stari Henry E. Zalokar, sin pokojnih Henryja in Ursule, roj. Yanchar, oče Mary Ann Okicki, Mrs. Pandya (Bonnie) dr. Deepak, Henryja A. in Anthonyja, 1-krat stari oče, brat Anne Gabrenya, Ursuline Fay, Josepha, Emily Simon in Raymond. Pokojnik je bil član ADZ. Pogreb bo iz Grdinovega pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd. jutri, v torek, ob 9.15, v cerkev Sv. Križa ob 10., nato na All Souls pokopališče.

Izletniška ladja nasleda v Antarktiki

SANTIAGO, Čile. — Norveška izletniška ladja Lindblad Explorer je pretekli petek v viharju in ledenomrzlih vodah nasleda v bližini S. Shetlandskih otokov na robu Antarktike. Na ladji je bilo 92 potnikov, izletnikov, in 64 moških posadke.

Čilska mornarica, ki ima tam v bližini nekaj znastvenih postaj, je potnike in moštvo rešila ter jih s prevozno ladjo Piote Parde prepeljala do svojega oporišča Puerto Williams v južnem Čilu.

Vodnik jezuitov pozval red k spoštovanju papeža

RIM, It. — Vrhovni predstavnik Družbe Jezusove rev. Pedro Arrupe je v posebnem pismu pozval red, ki ima 31.700 članov, naj pomaga saditi "ljubezen in spoštovanje" do osebe sv. očeta. V pismu izraža zaskrbljenost radi kritike papeža Pavla VI. in nespoštljivih napadov nanj celo od strani samih katoličanov.

Poraba petroleja in njegovih izdelkov raste iz leta v leto. Letalski in avtomobilski promet, pa tudi pogon industrije in ne nazadnje raba petroleja kot industrijske surovine povečujejo potrošnjo petroleja postopno po vsem svetu. Spor za nadzor petrolejskih ležišč je igral veliko vlogo, da je med obema vojnima, danes pa je še večji, ker je večji tudi pomen petroleja v današnjem gospodarstvu.

Največje znane rezerve petroleja so na Srednjem vzhodu. V Savdski Arabiji cenijo, da ga je okoli 138 bilijonov sodov, sledil naj bi Kuvajt s 66 bilijonov sodov, nato Sovjetska zveza, kjer cenijo znane rezerve na 63 bilijonov sodov, in ZDA z le 37 bilijoni sodov znanih rezerv, vključno 10 bilijonov na Aljaski. Ameriške cinitve se zdijo nekaj majhne, če pomislimo, da so ob času odkritij novih ležišč na Aljaski trdili, da utegnejo te znašati od 10 do 50 bilijonov sodov. Dober del sveta geološko še ni raziskan in ni izključeno,

Mao bo prosil Nixona za gospodarsko pomoč

Predsednik ZDA bo v četrtek odletel iz Washingtona proti Kitajski, kjer bo pristal po dvodnevnem zastanku na Havajih in enodnevem na Gvamu prihodnji ponedeljek.

WASHINGTON, D.C. — Priprave za Nixonovo pot na Kitajsko so končane. Svet jih pazljivo zasleduje in posebno v Moskvi, Tokiu in Hanoi gledajo na Nixonove razgovore z vodniki Kitajske s precejšnjo negotovostjo, če ne naravnost s skrbjo. Boje se, da se Amerika in Kitajsko lahko dogovorita o čem na njihovo škodo, pa naj sta tudi obe svoje zaveznike trdno zagotovili, da ne bosta storili nič takega, kar bi prizadelo nje in njihove koristi. Nixon je v tem pogledu hotel pomiriti tudi Moskvo.

Nixon sam in njegova okolica svarita pred prevelikimi upanjem na uspehe razgovorov s Kitajci, pri tem pa vsaj na tihem sama upata, da bo le mogoče vsaj nekaj doseči.

Andre Malraux, nekdanji De Gaullov kulturni minister, je star znanec kitajskega vodnika Mao Tsetunga. Ta je pretekli teden dejal, da bo po njegovem Mao Nixona najprej povprašal za gospodarsko pomoč. Če bo to dobil ali mu bo vsaj obljubljen, potem bodo razgovori potekali ugodno. Če Nixon ne bo pokazal v tem pogledu dobre volje in naklonjenosti, potem razgovori ne bodo privedli do ničesar in Nixon se bo vrnil domov prazen.

Trdijo, da program razgovora ni določen in da bo imela vsaka stran pravico in možnost postaviti na dnevni red vse, kar bo smatrala za potrebno. Po drugi strani je verjetno prav tako res, da so večino vseh vprašanj že premleli tekom priprav na razgovore. Nixonov obisk je v tem pogledu komaj potreben in bi do njega nemara niti ne prišlo, če ne bi služil Nixonu kot propaganda za volitve v letošnjem novembru in rdeči Kitajski kot potrditev njene narasle vloge v svetovni politiki.

Svet je v skrbah za oskrbo s petrolejem

da leže pod zemeljsko površino, na kopnem in pod morjem, še ogromni zakladi petroleja. Trenutno so največji znani zakladi na Srednjem vzhodu, kjer se borita za vpliv Amerika in Rusija, kot sta se dolgo dobo Britanija in Rusija. Angležem se je vedno znovala posrečilo držati Ruse proč od Srednjega vzhoda in so se, če je bilo potreba, vezali v ta namen s Turki in Perzijci. Tako so v krimski vojni prisilili Ruse, da so vsaj za nekaj časa opustili svoje osvajalne načrte proti Turčiji. Zopet so jim zmešali račune po uspehi vojni s Turki 25 let kasneje in na kongresu v Berlinu dosegli, da so se morali Rusi umakniti na sever preko Donave, ko jim je prejel Turčija odstopila v sanstfanskem miru vse ozemlje do vrat Carigrada.

Ko je Velika Britanija po drugi svetovni vojni oslabela in začela spreminjati svoj imperij v skupnost svobodnih neodvisnih držav, jo je Amerika skušala na Srednjem vzhodu nadomestiti, včasih

Kitajska kupila jet polniška letala v ZSSR

WASHINGTON, D.C. — Ameriška letalska industrija je upala, da ji bo uspelo prodati rdeči Kitajski večje število modernih potniških jet letal. Upanje je šlo po vodi. Kitajci so najprej kupili nekaj starejših britanskih letal vrste Trident, nato pa se dogovorili z Rusi še o nakupu potniških letal Iljušin 62, ki vsako lahko vzame na krov do 186 potnikov.

Kitajska je doslej dobila 4 Trident letala, 6 ima pa še kupljenih in ji bodo ta dobavljena v bližnji bodočnosti.

Sovjetska zveza je dobavila Kitajski dve štirimotorni Iljušin 62 letali že pred dvema meseci, tri pa ima še naročene.

Nakup letal v Sovjetski zvezi je zanimiv posebno zaradi tega, ker sta si Sovjetija in Kitajsko v lasch kot pes in mačka pri skoraj vseh mednarodnih srečanjih in v stalni propagandni vojni, pa vendar vzdržujeta redne meddržavne odnose in eklepata kupčije, ki so za obe koristne.

ZDA in ZSSR v skupnem boju proti boleznim

WASHINGTON, D.C. — V petek je bil objavljen sporazum med ZDA in ZSSR o skupnem naporu proti rakastim boleznim, boleznim srca in vprašanjem zdravju v okolju.

Sporazum je bil dosežen tekom preko enega leta tajnih poogajanj in je bil objavljen na tiskovni konferenci tajnika za zdravstvo, prosveto in socialno skrbstvo E. L. Richardsona in sovjetskega poslanika A. F. Dobrnina. Istočasno je bila slična konferenca v Moskvi sovjetskega zdravstvenega ministra in cdpravnika poslova na poslaništvu ZDA.

V okviru sporazuma bo začel deloti prihodnji mesec v Moskvi sovjetsko-ameriški odbor za zdravstveno sodelovanje, ustanovljeni bodo pa tudi posebni odbori za sodelovanje na polju boja proti raku, proti boleznim srca in za zdravstvena vprašanja v zvezi z okoljem.

Priporočajte A.D. tem, ki jo še nimajo!

PREMIJRA V VIETNAMU ZA TET SE NE DRŽI NOBEDEN

Obe strani v Vietnamu sta objavili za novo leto Tet premirje, vladna za 24 ur, rdeča za 96 ur, drži pa se ga dejansko nobena. Vladno poročilo govori o celi vrsti kršitev premirja od strani rdečih, ameriško letalstvo pa dalje napada rdeča zbirališča in Hočiminhova pota.

SAIGON, J. Viet. — V Vietnamu so začeli praznovati lunarno novo leto — Tet, za katero je bila napovedana skozi tedne velika rdeča ofenziva. Res je bilo v zadnjih tednih ponovno precej večje število rdečih napadov kot običajno, toda do kake večje ofenzive doslej še ni prišlo. Ameriško letalstvo je v zadnjih tednih, prav posebno pa v zadnjih dneh načrtno in vztrajno napadalo rdeča zbirališča in oporišča, da bi ofenzivo preprečilo ali jo vsaj zmanjšalo, če jo imajo rdeči res v načrtu.

Ameriške čete, — v Južnem Vietnamu je le še 133.000 ameriških vojakov, — so že par dni v strogi pripravljenosti v svojih vojašnicah in taboriščih. Tudi vladne sile so v pripravljenosti po vsem Južnem Vietnamu.

Pol dne pred začetkom rdečega premirja so ameriške patrulje zadele na rdeče na vzhodni strani Saigona kakih 20 milj od mesta. Umaknile so se iz boja in pozvale na pomoč bojne helikopterje. Na tleh ameriške sile niso imele nobenih izgub, pač pa so rdeči sestrelili izvidniški helikopter, pri čemer je bil njegov pilot mrtev, kopilot pa ranjen. Rdečih naj bi bilo 6 mrtvih.

Ameriški bojni helikopterji so včeraj napadli kakih 60 rdečih 30 milj severozahodno od Kontuma na Osrednjem višavju; 41 so jih pokončali. Ameriški vojaki, ki so pristali z enim helikopterjem v bližini bojišča, so prijeli tri rdeče, ki so pripadali čisto sveži severnovietnamski diviziji na tem področju.

G. Meany proti predaji
WASHINGTON, D.C. — Predsednik AFL-CIO je izjavil sodelavcu U.S. News & World Report, da ne mara, da bi porazil Nixona pri jesenskih volitvah "kdo, ki zagovarja predajo v Vietnamu".

"plaval na petroleju". Boje se, da rezerve ne znašajo 68 bilijonov sodov, ampak le 24 bilijonov. Če to drži in bodo petrolej črpali v sedanjem obsegu, bodo te rezerve v 12 letih izčrpane. Tako so začeli resno razmišljati, da je treba sedaj dohodke od črpanja petroleja pametno uporabiti, da bo Kuvajt pripravljen na "popetrolejsko dobo".

ZDA in Kanada imata ogromne zaloge petroleja v zahodnih predelih, toda ta petrolej je skrit v oljnih škri-ljavcu, odkoder ga še ne znajo ceneno pridobivati. Če bo sila in bo drugih rezerv res začelo zmanjkovati, se bo dežela že potrudila in našla uspešen in praktičen način pridobivanja petroleja iz oljne-g škri-ljavca. V tem ga je toliko, da bi zaloge ob sedanjih uporabi petroleja trajale vsaj par stoletij. Če bo takrat petrolej še potreben kot pogonsko sredstvo, je pa odprto vprašanje. Vsekakor torej strah, da bo petroleja "skoraj zmanjkalo", ni na mestu, vsaj ne v naši deželi.

Glavni predsednik AFL-CIO George Meany je dejal, da je sena za Nixona, da pa vse zavisi od tega, koga bodo demokrati izbrali za svojega predsedniškega kandidata. Meany je verjame v poraz ZDA v Vietnamu in noče, da bi Nixona porazil kdo, ki je za predajo v Vietnamu.

Doslej so za skrajno popuščanje rdečim vsi znani demokratiški kandidati z izjemo sen. H. Jacksona.

Štrajk premogarjev davi Veliko Britanijo

Peti teden trajajoči štrajk premogarjev je privedel do oklica izrednega stanja in obsežne omejitve rabe električnega toka.

LONDON, Vel. Brit. — Vlada je v okviru proglasitve izrednega stanja odredila obsežne omejitve uporabe električnega toka v industriji, pa tudi v domovnih pisarnah in prav posebej še v javni razsvetljavi. Mesto je skoraj temno, kot je bilo v časi druge svetovne vojne s to razliko, da vozijo avtomobili s prižganimi lučmi.

Predsednik vlade E. Heath je v parlamentu ob objavi teh ukrepov svaril, da bodo morali prenekatera podjetja in industrije ustaviti obrate, če se bo štrajk nadaljeval. Pozval je premogarje, naj se vrnejo na delo med tem ko bo posebno sodišče, ki je bilo imenovano v petek položaj preiskalo in poskušalo urediti spor. "Vsaka družina v tej deželi bo trpela, če bodo u-nijski vodniki odklonili poziv rudarjem na delo," je dejal predsednik vlade.

Vlada je ponudila premogarjem takojšnjo povišanje \$8 na teden, dokler traja preiskava in posredovanje. Razgovori med vlado, ki preko posebne odbora upravlja nacionalizirane rudnike, in unijo premogarjev se bili pretekli četrtek prekinjeni. Glavna težava je vprašanje plač. Premogarji zahtevajo tedenski povišek od \$10.40 do \$18.20 v pogodbah, ki naj bi veljala eno leto, vlada pa ponuja tedensko povišek od \$7.15 do \$10.40 v okviru nove delovne pogodbe, ki naj bi veljala za 18 mesecev.

Iz slov. naselbin

LORAIN, O. — Tu je umrl rojak Louis Konyar, star 76 let, upokojeni delavec U.S. Steel, z 264 W. 38 St. Bil je bolan tri tedne v bolnišnici sv. Jožefa. Pokojnik je bil rojen v Smledniku v Sloveniji in je bil v Lorainu nad 55 let. Zapustil je ženo Roso, sinova Louisa Jr. in Leonarda, hčer Dorothy Kiedrowski, 6 vnukov in vnukinj ter 3 pravnuke. Pogreb je bil iz John R. Dovin pogrebnega zavoda pretekli torek v cerkev sv. Cirila in Metoda, kjer je opravil pogrebno sv. mašo župnik rev. A. Rupar.

— Italija je po površini manjša od države New Mexico.

Iz Clevelanda in okolice

Cirkus pride v mesto—
Svetovnoznani Grotto Cirkus pride zopet v naše mesto. Predstave bodo od 17. do 27. februarja v Mestnem avditoriju. Vstopnice so v prodaji pri Cleveland Convention Centru v Public Hall in pri Burrowsu na 419 Euclid Avenue.

Podr. št. 14 SZZ sporoča—
Odbor Pod. št. 14 SZZ sporoča vsem članicam, da bo na Pepelnico, 16. februarja, ob 7. zvečer v cerkvi sv. Kristine sv. maša za vse žive in mrtve članice Podružnice.

Brez elektrike—
Včerajšnji težki sneg je poskodoval na več krajih električno napeljavo in s tem povzročil, da okoli 2000 domov ni imelo električnega toka po več ur. V Clevelandu in v nekaterih predmestjih je bila izdana prepoved parkanja na glavnih cestah.

Prvih 100 dni vlade
župana R. S. Perka—

Jutri bo minilo prvih 100 dni županovanja R. S. Perka. Novi župan se je uveljavil in razširil podporo med prebivalstvom mesta, ni mu pa uspelo rešiti mestnih financ, ki so v res težavnem stanju. Ko mestno uslužbenstvo ni maralo sprejeti 10% znižanja svojih plač za čas denarne stiske, je župan odločil, da bo skrajšal njihov delovni čas za eno desetino in s tem tudi njihove plače. To naj bi bila edina pot za uravnoteženje mestnega proračuna v tem letu ob sedanjih dohodkih.

Kraljica Elizabeta II. potuje po Aziji

BANGKOK, Taj. — Britanska kraljica Elizabeta II. je preteklo sredo priletela sem s svojim možem vojvodo Filipom in s hčerko princeso Ano na 6-dnevni uradni obisk. Obiskala bo tudi Singapor, Malezijo, Brunej, predno bo z jahto Britanija odplula na obisk držav v Afriki.

Zadnje vesti

MOSKVA, ZSSR. — Sovjetska zveza je poslala danes proti Luni vesoljsko vozilo Luna 20. Vesoljska ladja je brez posadke in ni objavljeno, kakšen je njen točen cilj. Okoli Lune kroži še vedno sovjetska vesoljska ladja Luna 19, ne da bi svet vedel, kaj je prav za prav njena naloga. Proti Luni so jo poslali še lani koncem septembra.

PARIZ, Fr. — Tu je bil končan tridnevni svetovni kongres za končanje vojne v Vietnamu, na katerem so ostro obsojali ZDA in seveda zahtevali njihov takojšen in brezpogojen umik iz Vietnama. Nihče ni pri tem zahteval, naj Severni Vietnam preneha s svojim napadom na Južni Vietnam, Laos in Kambodžo. Kongres je je udeležilo tudi blizu 150 zastopnikov levičarskih in drugih protivojnih skupin iz ZDA, ki so napovedale obsežne protivojne demonstracije v ZDA za spomlad.

LONDON, Vel. Brit. — Industrija je večinoma omejila svoj obrat zaradi pomanjkanja elektrike, ki ga je zakrivil štrajk premogarjev, na tri dni in ga bo morda še bolj ali pa ga kar ustavila, če ne pride skoro do končanja štrajka.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Avenue — 431-0622 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Managing Editor: Mary Debevec

NAROČNINA:

Za Združene države:

\$18.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.50 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Združenih držav:

\$20.00 na leto; \$10.00 za pol leta; \$6.00 za 3 mesece

Petkova izdaja \$6.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$18.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.50 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$20.00 per year; \$10.00 for 6 months; \$6.00 for 3 months

Friday edition \$6.00 for one year.

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO

83

No. 31 Monday, Feb. 14, 1972

Slovenci in razvoj v Jugoslaviji

Pri analizi in oceni sedanjega položaja Slovencev v jugoslovanski državi si pokličimo v spomin nekaj važnih dejstev, brez katerih si v kritičnih političnih razmerah tamkaj ni lahko napraviti objektivno in stvarno sliko bodočega razvoja. Na podlagi teh dejstev si bo lažje ustvariti smisel in utemeljen odgovor na vprašanje: kakšni so izgledi?

Najprej je treba reči, da so slovenski komunisti najbolj rigorozna, kruta in pravoverna zvrst komunizma med vesoljno komunistično tovarišijo pri aplikaciji (uporabi) marksističnih naukov in načel v borbi za oblast in za nje obrambo. Nikjer na vsem jugoslovanskem ozemlju se ni revolucionarni boj za popolno dominacijo partije tako krvoločno razdivjal kot v Sloveniji pod tujo zasedbo. Spomnimo se samo za ogromne krvne žrtve med vodilno plastjo naroda v Ljubljani in po deželi (Natlačen, Ehrlich, Praprotnik, Peršuh itd., vrsta duhovnikov, županov itd.), ki so jih pobili, ker so jim bili napoti za doseg končnega cilja: oblasti. Da ne omenjamo tisočev mladih proti-revolucionarjev, pomorjenih po končanem boju! Slovenski komunisti so torej plačali za oblast zelo visoko ceno v teroru in preliti bratski krvi, ki ne more nikdar biti pozabljena. Tega se zavedajo in v tem je razlika med njimi in njihovimi hrvatskimi tovariši in še bolj srbskimi. Kar si tovariši morejo dovoliti v Zagrebu, si ne morejo v Ljubljani, z ozirom na preteklo dogodke.

Ni torej pričakovati, da bi se v Ljubljani moglo zgoditi, kar se je v Zagrebu. Sekretar slovenskega krila partije, tovariš Popit, je to javno pribil, zagotavljajoč zvestobo Titu in osrednjem vodstvu, kjer sedi simbol slovenske zvestobe centralni oblasti, tovariš Kardelj.

Kolikor bi pri sedanjem stanju stvari prišla v poštev kaka nacionalna pobuna v Sloveniji, ki bi stremela za spremembo sistema in za odcepitvijo od skupne države, se lahko reče, da za to ni pogojev. Slovenski komunisti si kaj takega enostavno ne morejo privoščiti; razen za ceno svojih glav.

Drugo dejstvo je značaj razmerja med Hrvati in Slovenci. Nihče na Slovenskem si ne more želeli, naj bo komunist ali ne, da bi se po morebitnem oklicu samostojne hrvatske države ob razpadu Jugoslavije o Sloveniji in njeni usodi odločalo tudi v Zagrebu (Matija Kovačič v Hrvatski reviji 1. XX). Ne smemo pozabiti, da jih je med hrvatskimi nacionalisti nekaj na vodilnih mestih, ki proglašajo po vzorcu svojih neslavnih prednikov Slovence za "plainske Hrvate". Po tem političnem konceptu naj bi se vsaj del slovenskega ozemlja priključil bodoči hrvatski državi, gotovo vsa primorska obala in morda še kaj. Po načrtu poglavika Pavelića, medvojnega šefa neodvisne hrvatske države, naj bi se Slovenija razdelila med Italijo, Madžarsko in Avstrijo. Zdi se, da ta njegov duh še živi med delom Hrvatov, čeprav ne med jedrom naroda, ki take protislovenske načrte odklanja. A Slovenci morajo računati s tako možnostjo hrvatske politike v kritičnem trenutku in temu primerno svojo državno-pravno stališče formulirati in zasledovati, za slučaj, da pride do razkosanja sedanje Jugoslavije.

Tretje dejstvo je, da bi bilo Hrvatom mogoče oklicati svojo samostojno državo le pod patronanco in zaščito Sovjetije, svetovne velesile. Druga taka sila — Amerika — za patronanco ne pride v poštev, pa bi tudi ne nasprotovala z oboženo silo takemu razvoju. Modro bi bilo, da bi bili Slovenci za tak slučaj pripravljeni izkoristiti situacijo in takoj oklicati samostojno slovensko državo. Tak korak bi morali odločno podpreti vsi v domovini, komunisti in ljudstvo, ter vsi Slovenci izven mej domovine, z aktivnim sodelovanjem.

Razvoj v tako rešitev bo zahteval od Hrvatov zelo visoko ceno. "Neodvisna" hrvatska država bi zapadla pod Brežnjevo doktrino (prav tako slovenska). Ruski škorenj bi z vso neizmerno težo pomandral neodvisnost in svobodo (Primerjaj Češko!) nominalno suverene države, poslednje bi bilo brezprimerno slabše od sedanjega in bi ne bilo izgleda na rešitev iz boljševiskega objema. Tito je vedel in ve, kaj se pravi imeti ruskega tovariša v postelji. I Hrvatska i Slovenija bi padli v gospodarsko uboštvo, zakaj ne bilo bi več lukrativnega tujkega prometa, s katerim oba naroda vzdržujeta razmeroma ugodno gospodarsko in s tem življenjsko raven. Istrska in dalmatinska obala bi postali rusko vojaško in morskopolni oporišče, kjer ni mesta za turizem in tuje valute.

Ali bi bili Hrvati pripravljeni plačati tako grozansko ceno? Trezen človek bi dejal, da ne. Od odgovora na to vprašanje zavisi smer bodočega razvoja v Jugoslaviji.

L. P.

BESEDA IZ NARODA

KAJ

ve

POVEDATI

"stric"

GREGOR?

* STARI STRICI, ki smo nekoč brcali in se vrteli v Chicagu, vse tam okrog reke in kanala, kjer je nekoč še davno pred nami rastla divja čebula, in tam okrog, kjer je nekoč naš pok. rojak Jože Gorše pred nekako 130 leti v svoji tedanji hiši, kakor so vedeli povedati nekateri, premetaval iz kota v kot in mešal srebrne dolarje kar z lopato, se tu in tam kje slučajno snidemo in se o tistih in poznejših časih v Chicagu pogovarjamo. Zadnja leta smo se nekateri razpršili v okolico, a spomine na Chicago pa nosimo v srcih...

In ko zdaj v teh naših sedanjih "mladih" letih čitamo, slišimo in vidimo na televizorjih, kako nekateri sedanji Chicažani talo in take "kozolce" prevračajo na političnih in drugih položajih, se pri tem praskamo po glavah in ugibamo — odkod pa vse to in odkod so vse te kužne, duševne in politične bolezni prišle in nastale?

V duhu slišim, da boš, dragi čitatelj teh vrstic rekel: Boš ti močiček nam to pojasnil — saj tega ne zna nam prav pojasniti v jasnih besedah niti oca Daley, ki načeljuje naši veliki vasi. Odgovor je res kar na mestu — le to mi ni jasno, če oca Daley res ne ve za prava pojasnila vsega, namreč, zakaj toliko sitnosti na vseh koncih in oglih naše velike vasi? Odgovor na to kar čujem, da bo marsikdo rekel: To pa vprašaj očeta Daleyja, pa ti bo pojasnil.

Pri tem pa mi druga misel pravi: Chicago je prevelika vas, toliko "prevelika", da zgleda, da jo naše glavice ne morejo dometati in razumeti, kaj šele, kakke "arčije" bi ji uspešno pomagale zdraviti njene vse razne duševne in druge revmatične in družabne bolezni.

Pri tem mi pa še nekaj šepeče na uho: Močiček, kaj se s tem ukvarjaš? Sitnosti so bile in bodo na svetu. Tu take — tam take. Če jih nisi ti povzročil, kaj se s tem ukvarjaš in skrbi delaš? Naj jih rešujejo tisti, ki jih povzročajo. V teh nasvetih je res nekaj prav — četudi ne v vsem.

Pri teh mislih na razmere in sitnosti v našem Velikem Chicagu pa seveda obračamo večkrat pozornost in poglede tudi na široki svet, na dogodke po svetu, take in take — ki so vedno bolj temni, kakor pa svetli in jasni.

Tudi naša demokratična dežela, vnučinja dobrega strica Sama ni brez sitnosti. Bolj ko raste in se stara — več jih ima. Njen Stric Sam pa več skrbi in več sivih las. Tako je. Kdor hoče, to lahko vidi.

Tako je, če nam prav ali ne. Brez sitnosti in težav svet in narodi nikoli niso bili in najbrže nikoli ne bodo — dokler se ne bodo popolnoma poboljšali. Kdaj bo to — bo povedal čas. Kar jutri najbrže še ne — enkrat v dnevu "nekega jutra" pa zna. Bog daj, da bi se!

Miru, razumevanja, potrpežljivosti in vzajemnosti med ljudstvi vseh narodnosti vedno manjka. Kar je enim prav, drugim ni prav.

Ko pri vseh teh pogledih v preteklost in mislih na bodočnost tu in tam obrnem v spominih pogled v preteklost nas a-

meriških Slovencev, se spominim mnogih takih doživetij. V naših mladih letih pred 70 in 60 leti. Po svoje smo delali in gradili, kar smo — društva, župnije, jednote in to in ono. Zraven smo bili glasni, da je nas čul Bog, vsaj v tistih prizadevanjih, kjer smo skušali hoditi po Njegovih zapovedih. Zmote naj oprostijo, če smo vredni kaj takega. On bo odločil.

Bili smo pa v mladih letih res glasni v raznih naših domačih zadevah. Je bilo menda že potrebno tako. Kavali smo se na društvenih sejah in raznih zborovanjih, kakor da pol sveta spada in slihi nam. Včasih smo se tudi med seboj vpraševali: Zakaj se Slovenci (vsaj v tistih časih smo bili tu in tam precej taki), tako radi kavamo in rukamo med seboj? Toda malokdo je vedel za pravo pojasnilo pri tem. Na to vprašanje se mi zdi, da sem čul pred 50 leti najbolj primeren odgovor. Kje in kako?

Fara sv. Stefana v Chicagu je imela veliko slovesnost. Če se ne motim, bagoslovitev vogelnega kamna za farno šolo na vogalu Cermak in Wolcott ceste. Lepa slavnost je bila. Gostovat so prišli celo Clevelandčani, Jolietčani, Waukegančani in še od drugod. To največ tedaj tega, ker tedanji župnik č. g. p. Kazimir Zakrajšek je bil zelo znan kot dober misijonar in katoliški Slovenci so mu vračali s tem zahvalo za njegova dela in žrtve za ameriške Slovence. Pokojni Antko Grdina, ki je imel velike srce za narod, je imel krasen navduševalen govor. Govorili so še drugi. Predstavljen je bil tudi nekdanji župnik pri Sv. Stefanu, pok. č. g. Plevnik. Stoloravnatelj, ki ga je predstavi, ga je zaprosil, naj kaj pove o časih, ko je on ustanavljal župnijo sv. Stefana in obenem, kako se naši rojaki gibljejo in napredujejo v Jolietu, ki ga ameriški Slovenci smatramo za "Slovenski Rim v Ameriki". Navzoco so z gromovitim plaskanjem pozdravili predstavljenega č. g. Plevnika. Imel je res krasen govor, ker je bil izborni govornik.

Med drugim je pa v šaljivem duhu omenil na vprašanje stoloravnatelja: "Kako se kaj imajo in gibljejo v Jolietu?". "Jolietčani se imamo dobro. Imamo društva, se udeležujemo sej in zborovanj. Smo večkrat tudi glasni. Začnemo pa vsako sejo z molitvijo in jo tudi končamo z molitvijo. Kaj je pa vmes — to naj pa druge nič ne skrbi!"

S smehom smo vsi sprejeli to pojasnilo.

Ta dogodek mi stopi večkrat v spomin, ko čujem, kako se v velikem Chicagu naprej in naprej ravsa in kavsajo demokrati in republikanci. Oca Daley na vse to po irsko gleda in če bi ga vprašali, kako se Chicažani imajo (imajo) zlasti zdaj, ko zbirajo kandidate za vse razne narodne, državne, okrajne in druge položaje, bi tudi najbrž kavnil kar trdo po irsko: "Da to naj nikogar nič ne skrbi."

V nekaterih ozirih bi bil tak odgovor na mestu — v vseh ozirih pa ne! Za domačinom pragram bi že "nekako" veljal, četudi ne moremo biti "veseli" vsega, kar so nekatere visoke glave politikarjev uganjale zadnje čase. Za pokoro bi se morala naša domača javnost zadovoljiti s tem. Mnogi med nami, ki čujemo o vseh počenjanjih nekaterih politikarjev, povešajo glave in si najbrže mislijo: Kam smo odšli od tistih časov, ko smo pošiljali iz naše države v Belo hišo take moze, značajno močne, kakor je bil nepozabni Abraham Lincoln?! Takih Lincolnov, kakor je bil pok. Abraham Lincoln, ni več. Kak šaljivec bi rekel: Jih ne delajo več! V šali velika resnica!

Potrebnosti pa smo mi in vsa dežela in še bolj ostali svet takih mož, kakor je bil veliki Lincoln. Tisti, ki to čitate, bi najbrž mnogi še bolj ostro povedali o tem in gotovo, ko to čitate med vrsticami, čutite, da bi o tem rad še ostreje povedal marsikaj tudi vaš

Stric Gregor

Preveč patronaže

CLEVELAND, O. — Carl Stokes je 15. aprila lani razglasil, da ne bo več kandidiral za župana Clevelanda.

To novico je potrdil črnski tednik "The Call & Post", ki izhaja v Clevelandu, v članku: "Stokesova odločitev, da ne bo več kandidiral, lahko stane črnce 2 milijona."

Casnikar Wilson Hirschfeld je tedaj zapisal, da takega članka ne bi objavil noben drug list iz bojazni, da bi ga označili za rasista. Ko je pa "C & P" vrigel karte na mizo, ima vsak pravico, da o tem razpravlja brez strahu, da bi ga kdo mogel obdolžiti rasizma.

"C & P" je pisal: "Med tem, ko Cleveland preiščuje, kaj se bo zgodilo temu mestu brez župana Stokesa, je pa v smrtnem strahu stotisoče črncev, ki so pod Stokesom prišli na plačilno listo mestnih uslužbencev." (Takrat je bilo v mestni službi 7 črncev z letno plačo 20-30 tisoč, 25 s plačo 15-20 tisoč in 75 z letno plačo 10-15 tisoč. Samo ti so stali mesto letno 1,826,276 dolarjev. Stokes je pozneje nastopil še dosti ljudi na visoke položaje. Mnogo teh služb se smatra za politično patronažo in so odvisne od župana.

"V kategoriji delavcev, ki za služijo manj kot \$9,000, je stotine črncev, ki uživajo neko stopnjo zaščite. Znesek njihovih plač bi dal druga dva milijona ali več. Neki mestni svetovalec je rekel, da bo črnska skupnost utrpela težak finančni udarec, če namesto Stokesa ne bo izvoljen kak drug črn župan."

S tem, da je "C & P" pokazal na Stokesa, ki da je preobtežen mestno plačilno listo s črnci, ni razkril nič novega. Zmagovalec ima vedno pravico do plena.

V preteklih letih so župani raznih narodnosti dajali svojim Irci so vedno dobro shajali, kadar je bil župan Irec. Toda Stokes je šel predaleč. On je polnil plačilne liste s črnci brez skrbi, kaj bo jutri; nebo je bila edina meja za plače. Črni meščani so seveda lahko razumeli in opravičevali Stokesovo ravnanje, kajti oni še niso bili nikoli deležni zmage. Vsekakor je pa županova radodarnost z denarjem davkoplačevcev prispevala k porazu dveh njegovih predlogov za povišanje mestne dohodnine (in k porazu dveh njegovih županskih kandidatov).

Kmalu po Stokesovi razglasitvi, da ne bo več kandidiral, je bil razpuščen mestni "Urad za čisto vodo", kar je pomenilo \$125,000 prihrankov (samo plača šefa je znašala \$33,600). Razen tega je Stokes pomnožil število svojega štaba trikratno. To je bila nepotrebna in draga birokracija in to se mora nehati, pa naj bo novi župan črn ali bel.

Ta nesmisel se mora nehati tudi pri Cleveland Transit Systemu, kjer je generalni upravitelj Robert T. Pollock z letno plačo \$48,500 (to je več, kot ima državni guverner). Pet njegovih višjih uradnikov, ki ne delajo nič drugega, kot povišujejo vozno in zmanjšujejo postrežbo, ima plače po \$17,200 do \$32,700 na leto. (R. Pollock je bil nastavljen, da bi spravil mestno prevozno podjetje na zeleno vejo. Ker tega ne zna, ima novi župan čisto prav, če želi prihraniti mestu \$169,600 s tem, da odpusti vse nepotrebno uradništvo s Pollockom vred.)

Če upoštevamo, da je število prebivalstva Clevelanda padlo v zadnjih 10 letih za 120,000, šte-

VESTI IZ SLOVENIJE

Djilas o "decembrskih dogodkih"

Milovan Djilas bi moral biti tiho o političnih vprašanjih Jugoslavije, pa so ga "decembrski dogodki" le pripravili k besedi. V pariškem dnevniku Le Monde je bil objavljen njegov odgovor uredniku o razmerah in ozadju krize v Jugoslaviji. Djilas trdi, da ne gre za izkoriščanje enega naroda nad drugim, čeprav imajo Hrvatje prav, ko trdijo, da so izkoriščani. Vzrok je v partijski birokraciji, ki zaradi občutnega obsega aparata in njegovih privilegijev izkorišča vse narode Jugoslavije.

V tem pogledu je kritika Beograda opravičena, toda ne zato, ker je Beograd glavno mesto Srbije, ampak ker je Beograd središče birokracije. Po Djilasovem mnenju to ni bila samo kriza za Hrvatske, ampak dejansko kriza vse Jugoslavije, saj je hrvaški nacionalizem samo odkril naravo celega sistema.

Popit proti "spravi"

Na seji Centralnega komiteta ZK Slovenije je predsednik France Popit med drugim dejal: Za nas je pomembna naša skušnjava, saj so tudi pri nas bili poskusi razvrednotenja revolucije in njenih pridobitev. Poleg nacionalizma smo se spopadali s

vilo mestnih uslužbencev je pa naraslo v letih 1967-1970 za 2,500, moramo pohvaliti predlog župana R. S. Perka, naj bi vsi bolje plačani mestni uslužbenci vrnilo mestu 10% svoje plače. Za manj dela manj plače!

Kdor je imel zadnja leta opravke v mestnih uradih, je lahko opazil, da je uradnikov toliko, da drug drugemu delajo napoto, zmeda pa taka, kot še nikoli.

Gospodje, to je preveč!

Po vsakih volitvah na trpa zmagovita stranka svoje zaupne pristaje v mestna, okrajna, državna in federalna podjetja. Ker je teh zajedalcev preveč, delajo podjetja z zgubo. Morda bi bilo bolje, če bi javna oblast prepustila vso podjetnost zasebnikom? Anže

IZ NAŠIH VRST

Cardon Punto Fijo, Venez. — Spoštovani! Tukaj Vam pošiljam denarno nakaznico za enoletno naročnino, ker vidim, da mi bo skoro potekla.

K nam v Venezuelo prihaja Ameriška Domovina s precejšnjo zamudo. Smo koncem januarja 1972, pa še vedno pričakujem pošiljke meseca novembra in decembra 1971.

Z Ameriško Domovino smo zadovoljni. Prinaša nam veliko domačih in splošnih novic ter lepe povesti v slovenščini.

Najlepše pozdrave vsem Slovincem po vsem svetu!

Pozdrav pa tudi uredništvu in upravi Ameriške Domovine. Bog Vas živi!

Alois Oražem

Mellen, Wis. — Cenjeno uredništvo! Priloženo Vam pošiljam celoletno naročnino za moj priljubljeni list Ameriška Domovina. V dolgih letih naročništva se mi je ta zelo priljubila. Zdi se mi, kot da me obiskuje moj najboljši prijatelj.

V listu je vse branje zanimivo. Naročniki zelo lepo pišejo in tudi povesti so lepe. Samo poštna dostava je slaba, posebno zadnje poletje, ko sem včasih list prejela šele dva tedna po izdaji.

Zelim Vam vse najboljše, obilo božjega blagoslova in Vas najlepše pozdravljam!

Vaša zvesta naročnica

Mary Koshir

težnjami, da se zmanjša budnost in revolucionarna ostrina komunistov. Z omalovaževanjem razredne politike so nam vsiljevali nacionalizem v različnih in različnih. Naj omenim Zebotovo teorijo "narodne sprave", čeprav je zaradi naše odločne intervencije propadla. Očitno je, da so nacionalisti v Jugoslaviji dovzetni za sumljivo zavestništvo s prozahnodo usmerjeno politično emigracijo, ki naj bi jo z geslom o politični spravi pripeljali nazaj v Jugoslavijo. Kar ni uspelo v Sloveniji, je do neke mere uspelo nacionalistom na Hrvaškem, ki so navezali stike s politično emigracijo in jo skušali legalizirati tudi doma... Čeprav smo pri nas na Slovenskem v pravem času razkrinkali takšne težnje, pa to ne pomeni, da se ne bodo kdaj kasneje spet ponovile v takšni ali drugačni preobleki, enkrat kot poskus "nacionalne sprave", drugič pod geslom "pozabimo na preteklost" ali kot zahtevo po opravičevanju oportunističnih posameznikov v preteklosti. Kot komunisti ne smemo podcenjevati, da se za vsem tem skrivajo tudi težnje za oživljanjem klerikalizma na Slovenskem...

Slovenska ustava

Republiški zbor slovenske skupščine je 27. decembra 1971 razglasil dopolnitev ustave Socialistične republike Slovenije. Dopolnila izražajo nadaljnjo stopnjo graditve slovenske države v okviru socialistične Jugoslavije, kot je dejal predsednik skupščine Sergej Kraigher. Ustava uveljavlja Slovenijo v sestavi SFR Jugoslavije "kot sodobno izoblikovano suvereno državo z vsemi atributi suverenosti ter značilnostmi in odgovornostmi socialistične samouprave demokratične družbe".

Kardelj sin napravil samomor

"Ljubljana govori samo o Kardeljevem sinu, ki je napravil samomor. Očeta Kardelja je zadel kap in leži v bolnišnici..." trdi poročilo.

Kardelj sin Borut je nedavno končal arhitekturo in mu je bila pot do uspeha v sedanjem režimu brez dvoma odprta. Pred kratkim se je poročil in si ustvaril družino, nato pa nepričakovano samomor! Čemu? se sprašujejo v Ljubljani in v Sloveniji. Je odšel po sledi sina pisatelja dr. Bartola, po sledi sina pisatelja Jožeta Brejca, po sledi stotih in tisočih, ki jih je zlaglost časa in okolja pripeljala do tistega poslednjega obupa, ko je smrt le še odrešenje za zemsko muke?

Največ deviz prinesejo zdomci

Po uradnih podatkih Narodne banke so začasno v tujini zaposleni delavci nakazali 591,8 milijonov dolarjev v enajstih mesecih preteklega leta. Turizem je prinesel le 332,4 milijonov dolarjev. V istem obdobju so izseljenci poslali v domovino 562 milijonov dolarjev.

Srečanje z zdomci

Mnogi rojaki, ki so zaposleni v inozemstvu, so božične in nujne dneve praznovali doma v Sloveniji. To priložnost so izkoristile nekatere občine. Povabile so zdomce na srečanja, kjer so jim govorili o možnosti zaposlitve v Sloveniji.

Tako srečanje so pripravili tudi v Beltincih. Zdomce so predvsem zanimala nerazčiščenja vprašanja iz delovnega razmerja, zaposlovanja, socialnega varovanja, varčevanja ipd. O 14,000 zdomcev iz Pomurja se teh pogovorov udeležilo manjše število ljudi.

F. S. FINZGAR:

PREROKOVANA

SLIKE IZ SVETOVNE VOJNE

"Obiskat smo te prišli," je poskušal okorno Matic. Blaž ga ni slišal. Matic je spoznal, da ti štirje tam na slami — tudi Franca je sedla k Blažu — govorijo jezik, ki ga on ne razume. Smejale so se jim oči in lica, govorili so pretrgane stavke, ne, še stavkov ne, samo besede in se gledali in iskali rok, ki so se dobri-kale in stiskale.

Franca je začela jemati iz ce-karja gnjat, pogačo, steklenico sadjveca, debele hruške in slive ter vse polagala pred moža na slamo. Blaž je prijel vsak kos posebej in dajal z roko hvalo za vse.

France je stal od daleč in gledal. Občutil je živo, da je popolnoma odveč, in spregovoril:

"Le pogovorite se. Pri Figovcu počakam."

"Ne hodi," je vstal Blaž in otepal bilke slame z obleke. "Saj gremo vsi."

Blaž je pospravil jedila, opasal bajonet, otroka sta se prijala očetu za roke in so šli. Na stopnicah je za očetovim hrbtom potegnil Ferjan Micko za krilo in jo prosil, da sta menjala prostor. Ferjan je hotel biti na levi, ker mu je bil očetov bajonet tako silno všeč.

Ko so prišli k Figovcu, je bila krčma natlačena. Soparen duh, dišeč po različi pijači, je nasičal sobo. Tobakov dim je zavijal vse goste v meglo.

Matic je vdrl prvi v gnečo in iskal prostora. In spet se je oglašil iz kota Jernej in jih vabil:

"Sem, k nam! Za pol kompanije nas je iz naše fare! Poglejte!" In Maticu so molili roke: Matija, Manin, Mlinarjev, Jaka, Lukov in še drugi. Pri Matiju je sedela Franca in sram jo je bilo. Odmikala se je od njega in pripovedovala samo zaradi zadrege Jernejevi ženi nekaj na uho.

Gostje so se stisnili in naredili prostor. Matic je zadnji sedel na vogel mize in klical za natakarico po pijači.

"Jančarica," je začel najbolj zgovorni Jernej, "lahko si prevzetna na moža. Za majorja je pri kompaniji!"

Jančar se je trudno nasmehnil, se odkril, da je pokazal sive lase, in rekel:

"Zato, kajne, ker je meni že ves osel iz glave, ti ga pa imaš še vsega v njej!" Jančar se je spet pokrtil, Mlinarjev je strgal Jerneje korenček in omizje se je smejalo. Natakarcica je postavila ropotaje štiri vrčke na mizo.

"Na dobro zdravje!" je segel Mlinarjev po Maticevem polnem vrčku in ga izpraznil v dušku.

"Pa boglonaj zanj," se je muzal in biral po kocinastih brkih.

"Ala, natakarcica! Za vsakega pri mizi dva vrčka, plačam jaz."

Kaj misliš, da nimamo?"

Matic se je potrkal po listnici, skriti v telovniku.

"Tako se spodobi," je bil Jernej s praznim vrčem ob mizo.

"Vidiš, Jančarica, ali nismo vojaki veseli fantje?"

"Fantje? Seveda!" ga je sunila s komolcem njegova molčeca žena.

"Kajne, skoro sami oženjeni dedci," ji je pomagala Franca.

"Kaj dedci! Ali ne veste, kogar cesar preobleče, da ni več dedec, ampak fant? Zato bi jaz, če bi smel kaj ukazovati, dal postaviti, da vojaka ne sme priti obiskat nobena žena."

"Hvala-Bogu, da nimaš te pravice," je rekla Franca.

"Ne, škoda, da je nimam. Žene nas samo pohušjete. Boš videla jutri. Vsakemu se bo na obrazu poznalo, da ga je obiskala žena, tako mu bo dolgčas. Se meni, ko je nič ne maram."

Jernej je del ženi roko krog pasa in jo pritisnil k sebi.

"O, saj te poznam," je rekla ona in se mu branila.

Franca je pogledala na otroka, ki sta z odprtimi usti in očmi lovila besede. Celo vsak na svojo žemljo, ki sta jo na pol pojedeno držala v rokah, sta pozabila. Od sosednje mize se je čula kvanta. Franca je hitela otrokoma nekaj pripovedovati, da je preglušila grdo besedo. Prav nanju se je nagnila in ju stisnila k sebi. Potem se je takoj obrnila k Blažu, ki je molčal, in mu šepetala tako, da omizje ni razumelo. Mož je prikiml, se obrnil k Maticu, ta je prikiml Blažu in Franci, potegnil še enkrat iz vrča in odšel od mize. V veži je plačal, šel k hlapecu in dal zapreči.

"No, če greste, pojdimo," je rekel, ko se je vrnil, in izpil ostalek iz vrčka. "Kar sem rekel, je plačano! Zbogom, fantje!"

"Zakaj tako naglo! Posedite! Zbogom!" je vršalo omizje.

"Gora ni nora, je le tisti nor, ki hodi v temi gor," je še rekel Matic pri vratih in odšel na dvorišče.

"Hribovec," ga je uščenil Mlinarjev, pa Matic ni več slišal. Takoj za njim je prišla Franca z otrokoma in za njo Blaž.

"Hvala Bogu, da smo zunaj," se je oddahnil Jančar.

"Zavoljo otrok," je omenila Franca.

Mama in Micka in Jančar so sedli zad, Matic in Ferjan spred in koleselj je zdrčal proti Sent Vidu.

"Ali si videla," je vprašal Jančar ženo, "kako nič ne spadam mednje? Bog ve, zakaj so me vtaknili v kompanijo?"

"Drugi so za stražo, ki so tvoji let, ali ne?"

"Skoro vsi."

"Ko bi se prosil stran?"

"Nič ne pomaga. Pustimo; naj bo, kakor je božja volja."

Nato sta začela govoriti o mlačvi, o živini, o polju, o vsem. Za vsako malenkost je vpraševal Jančar, da je ženi hodilo na misel: Zadnjič se je doma tako poslavljaj, danes se od daleč. Pomeni. In vso pot si je otirala solze.

V Sent Vidu je zavezil Matic k Cirmanu. Poiskali so si miren kotiček.

"To je zame, ne tisti šunder," je rekel Blaž Maticu. "Ko smo lepo sami."

In molčeci Blaž se je razvnel in se razgovoril veselo, da Franca ni več mislila na solze in se mu je sam Matic smejal in se tolkel po kolenih. Komaj je našel pripravno vrzel v pogovoru, da je opozoril na podporo.

Blaž ni bil zoper, ali Franca se ni vdala in Matic tudi ne; ko je šla Franca za hip od mize, sta doglala z Blažem tako, da vse oskrbaj Matic. Če bo podpora — prav — če ne, je vseeno. In ko pride denar, se ga Franca ne bo branila.

Ze se je večerilo, ko so se poslavljali. Blaž je stal pri koleslju in držal Franco za roko. Matic je popravljal pri uzdi jermenje in čakal. Zgovorni Blaž je spet umolknil, tudi Franca ni vedela kaj reči. Rosne oči so se gledale, sklenjene roke so govorile.

Matic je napeljal vajejo po konju na voz in hotel na kozla.

"Zad sedi in Micka v sredo," mu je rekel Blaž.

"Saj res," se je odmikala Franca.

"I no," je rekel Matic in sedel.

Do ceste je šel Blaž ob vozu in držal ženo roko. Potem je obstal sredi poti in gledal za vozom. Tudi Franca je gledala nazaj. Micka je mahala z ruto, Ferjan je pa gledal le konja in visoko držal bič.

(Dalje prihodnjič)

Gusarji so nekdanj ogrožali Jadran

V minulih časih vse do zadnjih par stoletij je bilo gusarstvo velika ovira za pomorsko trgovino in promet. Gusarji, pirati ali "morski volkovi", kakor so jih že imenovali, so napadali ladje, ujetu posadko in potnike pa so usmrtili ali prodali v sužnost.

Svojo "obrt" so znali gusarji tudi dobro urediti. Ob obali, še raje pa na otokih blizu običajnih morskih poti so si postavili gnezda, iz katerih so lahko nato ob vsakem času planili na ladje, ki so plule mimo. Zato tudi druga stran ni smela počivati; po časi je začela izpopolnjevati svoj obrambni sistem.

Boj proti gusarjem se je najbolj razmahnil v zibelki antične kulture, v Sredozemskem morju, kjer so se do odkritja Amerike (1. 1492) križale skoraj vse pomorske poti. Največ uspeha so v boju s pirati imeli Rimljani. Vendar se je v zatonu njihovega imperija, ki se je pod pritiskom barbarov (tako so imenovali ljudstva, ki niso bila grškega porekla) sesul leta 476, dejavnost morskih razbojnikov pa se je spet razmahnila.

Tudi nekatera barbarska ljudstva so se v gusarstvu zelo dobro izkazala. Vandali so na primer med svojimi roparskimi pohod po Sredozemlju leta 455 napadli in oropali celo Rim. Iz tega, tedaj najbogatejšega mesta, so odpeljali tudi številne umetnine, ki pa so, kot kaže, končale na morskem dnu; med potjo proti afriški obali jih je namreč zajel močan veter, ki je potopil skoraj vse ladje. Spomin na to ropanje Večnega mesta se je ohranil v izrazu "vandalizem", ki še danes označuje divjaško ropanje.

Gusarji so križarili tudi po Jadranskem morju. Potem, ko so šli mimo Goti in druga germanska ljudstva, so se v 6. in 7. stoletju naselili na Balkanskem polotoku Slovani. Ko so prišli do Jadranske obale, je bilo razumljivo, da so se lotili tudi gusarstva.

Od 7. stoletja naprej so bili vodilni sredozemski gusarji Arabci ali Saraceni. Ustanovili so velikansko državo, ki se je razprostirala od Perzijskega zaliva do Gibraltarja. Prihajali so tudi v Jadransko morje, kjer niso prizanašali ne italijanski ne našim obali. Njihovo vlogo so v 9. stoletju v dobršni meri prevzela severnjaška ljudstva, zlasti Normani, ki so potem, ko so obpluli zahodnoevropsko obalo, prišli skozi Gibraltarsko ožino v Sredozemlje. Niso se zadovoljili zgolj z ropanjem; na Siciliji in v Južni Italiji so ustanovili celo svojo državo.

Normani so imeli tudi nava-d, da so z ladjami pluli po rekah globoko v notranjost dežel. Spotoma so seveda ropali ter puščali za seboj požgana in uničena mesta. Razumljivo je torej, da so Normani prihajali tudi v

Jadransko morje ter plenili mesta ob naši obali.

V 10. in 11. stoletju se je začel na severu Jadrana dvigati potmen Benetk. Kmalu je to mesto zagospodarilo na našem morju, postalo pa je tudi ena največjih pomorskih sil v Sredozemlju. Če pa so hotele Benetke zavarovati svoje ladje, so se morale spopasti z gusarstvom. Prav v tem so tudi opravičevale svojo pravico do nadvlade v Jadranu.

Ko se je na primer mesto Ancona na cerkvenem zboru v Lyonu pritožilo nad Benetkami, so njihovi predstavniki odgovorili, da imajo zato, ker se borijo proti slovanskim, saracenskim in normanskim piratom, tudi največ pravice do tega prostora.

Vendar so Benečani varovali pred gusarji le tisti del Jadranske obale, ki je bil pod njihovo neposredno oblastjo. Tako se je Dubrovnik, ko se je osvobodil nadzorstva Benečanov (1. 1358), moral sam boriti proti normanskim razbojnikom, če je hotel svojim trgovcem zagotoviti mirno plovo. Tako so organizirali pravo izvidniško službo, spremljali pa so tudi gibanje vsake gusarske ladje, ki je priplula skozi Otrantska vrata.

V 14. zlasti pa v 15. stoletju, so imeli Dubrovčani največ težav s katalonskimi in sicilijanskimi pirati, ki so sicer ropali po vsem Sredozemlju. Zato so v časih največje nevarnosti pošiljali svoje ladje na pot samo v večjih skupinah. Včasih so jim dali za spremstvo oborožene ladje, nemalokdaj pa so oborožili tudi posadko. Kadarkoli jim je uspelo zajeti gusarsko ladjo, so njeno posadko najstrožje kaznovali.

Ko je na primer neki Belingarije leta 1448 v vodah južnoitalijanskega mesta Taranta oropal Dubrovčana Pavla Pučiča ter Ivana Buniča in njuno spremstvo, so se s pomočjo dubrovnške občine odpravili na zasledovanje. Senat je svojim oškodovanim meščanom dovolil, da se sami odločijo, kakšna kaznen naj doleti pirate. Ko so jih ujeli, so jih najprej za eno leto zaprli v temnico, nato pa je Pavle Pučič v svojem imenu in v imenu družabnikov pred senatom izjavil, da gusarjev ne bo dal pobiti ali prodati za sužnje, marveč jih bo prisilil, da bodo delali na njegovem posestvu vse dotlej, dokler ne bo za vsakega posebej dobil odkupnino po 20 dukatov; se pravi skupaj 140 dukatov.

Kljub temu so Dubrovčani mnogo gusarjev pobili. Do ene največjih množic evlanih akcij nad gusarji je prišlo leta 1450. Tedaj so ujeli glavne gusarja Peretija de Spejo, ki je bil pravi mojster v lovu na Dubrovničane. Sam Peretije je bil plemič iz španskega mesta Valencije. Prav tako so bili plemenitega rodu tudi skoro vsi njegovi pomočniki. Sploh se v tem času

niso ukvarjali z gusarstvom le ljudje, ki bi jih k temu prisilila revščina, marveč zlasti tisti meščani, ki jih je v svet vlekla želja po potovanjih, dogodivčinah in bogastvu.

Peretije je že prej ubil dva Dubrovničana, ko ga je marin Gundulič ujel, je našel na njegovi ladji še 34 okovanih ropakov. Gusarje je privedel v Dubrovnik, kjer se je senat v kratkem času odločil in vse povrsti obsodil na smrt.

Peretija in šest pomočnikov so ubili zjutraj 4. septembra 1450. Ostalih 26 ujetnikov so vrgli v temnice in jih zasliševali, kajti vedeti so hoteli, kdo med njimi je prišel na zajeto ladjo prostovoljno in koga so k temu prisilili.

Novica o smrti sedmero gusarjev se je kaj kmalu zvedela po Italiji. Na uho je prišla celo samemu aragonsko-neapeljskemu kralju Alfonzu (1416-1458). Ker so bili ujetniki njegovi podložniki, je od Dubrovničanov zahteval, naj jih izpuste, poteg tega pa naj vrnejo tudi ladjo z vsem, kar je bilo na njej. Dubrovničani so se tej prošnji izmikali skoraj celo leto, na koncu pa so v zamenjo za nekaj trgovskih pooblastil le popustili.

Kljub temu pa je usmrtilitev Peretija in njegovih šestih pajdajšev gusarjev-plemičev globoko odjeknila med sodniki in se je o njej še dolgo govorilo. Tudi temu se lahko Dubrovničani zahvalijo, da so nato dolga leta pluli dokaj brezskrbno.

Gusarstvo je na Jadranskem morju znova oživel šele ob koncu 15. stoletja. Od tedaj so se z gusarstvom v prvi vrsti ukvarjali Turki. Potem ko so osvojili Otranto (1480) in Hercegnovi (1481) so ustanovili močna gusarska gnezda v Albaniji. Od tam so napadali ladje, ki so prihajale v Jadransko morje in odhajale iz njega. Tako se je gusarstvo na Jadranu nadaljevalo še po koncu 16. in 17. stoletja ter tudi kasneje.

Valentin Potočnik

Kaj moramo vedeti, ko kupujemo hišo?

Nakup hiše je za večino ljudi največji izdatek v življenju. Zato moramo biti skrajno previdni, da si ne nakoplremo glavobola za vse življenje.

Če imamo dobro, pa ne predrago stanovanje; če nimamo nekaj prihrankov in ne znamo menjati niti tesnila pri vodovodu, potem ne kupujemo hiše! Za delo, ki nas stane 5c, če ga opravimo sami, zahteva obrtnik 5 do 10 dol. Obresti so sedaj visoke in lahko znašajo več kot najemnina za enako stanovanje.

Predno se odločimo za nakup hiše, premislimo dobro, kaj potrebujemo in koliko moremo plačati. Če imamo doraščajoče otroke, upoštevajmo, da se bodo

kmalu razleteli in bomo ostali sami ali z ženo v preveliki hiši.

Ne kupujmo ene od dveh hiš na eni parceli.

Če si moremo privoščiti novo hišo, si zapomnimo, da je 2 do 3-letni dohodek kot varna zgornja meja za ceno hiše. Ker znašajo davki, zavarovalnine in opravila približno toliko kot obresti, glejmo, da ne bo vse skupaj zneslo več kot 20-30% dohodka.

Izberimo kraj v bližini cerkve, šole, trgovine in transporta ter gasilske in policijske zaščite, pa ne preblizu igrišč ali prostorov, kjer se zbira veliko ljudi.

Staro hišo navadno lahko kupimo od vsakega agenta in ne samo od tistega, ki jo ponuja. Govorimo samo z enim agentom in to s takim, ki ga nam več prijateljev priporoča kot poštenega trgovca. Včasih je nakup iz prve roke najboljši.

Ko se odločimo za neko hišo in smo pripravljeni dati nekaj na račun, zahtevajmo, da se določi v pogodbi čas, v katerem lahko pregledamo vodovodne, ogrevalne in električne napeljave. Če vidimo, da so slabe, imamo pravico odstopiti od pogodbe. Le prepogosto so naproday hiše, ko lastniki spoznajo, da bi bilo popravilo predrago.

Hiše ne glejmo samo od zunaj, preglejmo jo tudi od znotraj, ko je še zasedena, da vidimo, kako veliki so prostori in kako se da namestiti pohištvo. (Prazni prostori izgledajo večji.) Nikdar ne kupujmo hiše, dokler jo ne vidimo prazne. Preglejmo jo po dežju, da vidimo, če streha pušča ali če voda zaliva klet. Vzemimo s seboj strokovnjaka, zidarja ali stavbenega mizarja. Preglejmo tramovje in streho in v kleti, da vidimo, če je nagnito ali črivo.

Če je bila hiša kaj predelana, se prepričajmo, če je bila z dovoljenjem. Tudi, če so na njo vknjiženi kaki dolgov ali služnostne pravice (stanovanje, hoda čez dvorišče in podobno.)

Prosimo, da nam pokažejo račune za davke, kurjavo, razsvetljavo in vodo za preteklo leto. To nam pokaže, koliko stanje vzdrževanje hiše.

Zahtevajmo zavarovalno polico proti ognju in vprašajmo zavarovalno družbo, če bi podaljšala kritje za enako premijo. (Družbe rade porabijo priliko, da odpovedo kritje, ko hiša menja lastnika.)

Preglejmo tudi dimnik in stene v kleti. Če razpada prvi, je to znak, da streha pušča, če drugo, da okoli temelja hiše ni speljan odtok (drenaža). Oboje bi veliko stalo.

Če imamo kaj kredita, vprašajmo za posojilo na več krajih. Obresti so tako različne, da to lahko pomeni 50% razlike na daljšo dobo. Ogibajmo se "finančnih" družb, prosimo za posojilo pri kaki bratski podporni organizaciji (KSKJ ali SDZ).

Če se nismo člani, se vpišimo, pa bomo dobili cenejše posojilo kot na banki in bomo se zavarovali takorekoč zastonj. Važno je tudi, da si izgovorimo pravico plačevati dolg po možnosti.

Od lastnika zahtevajmo garancijo, da v hiši ni termitov, ščurkov, stenic in druge golazni.

Če mogoče, dajmo kleparju pregledati vodovodne in ogrevalne naprave, električna družba pa pošlje zastonj uslužbenca, da pregleda, če je napeljava zadostna in če odgovarja predpisom (poglej na desko s kasetami za varovalke, katero elektrarno hiša ima). Prav tako pregleda zastopnik plinske družbe zastonj, če so plinske cevi in naprave varne. Če niso, bo takoj zaprl plin.

Poglejmo, če ima hiša garažo, ali vsaj prostor za parkanje avtomobilov, kolikor mislimo, da jih bo imela družina.

Poskusimo, če se okna in vrata dobro zapirajo in odpirajo.

Izplakovanje v stranišču in odtok iz sinkov in kopalnih kad se mora vršiti hitro in gladko. Odprimo vodo v kuhinji in prtiličju in v kopalnici zgoraj, da vidimo, če ima voda zgoraj dovolj pritiska, da se bomo mogli kopati istočasno, ko se voda toči spodaj.

Preglejmo barvo zunaj in znotraj, če se lušči, stenski papir, če ne zakriva kakih lukenj v steni, ali če kaže puščanje cevi zgoraj.

In ne nazadnje poizvedimo, kakšni so sosedje. Bodo dovolili postaviti lestev na svojem svetu, če nimamo na svojem dovolj prostora, da bi jo postavili, če pleskamo hišo ali popravljamo streho? Če imamo čas, pojdimo večkrat mimo hiše ob raznih dnevnih časih, da vidimo, kakšni ljudje žive v sosedstvu in kaj delajo.

Torej: odprte oči in dobro srečo!

A. Z.

Skromen začetek

RIO DE JANEIRO, Brazil. — Južna Amerika ima zdaj preko 4 bilijone kavnih dreves. Veliko od teh jih izhaja iz enega samega, ki ga je vtihotapil preko Atlantika leta 1723 kot prvega neki francoski pomorski častnik.

MALI OGLASI

Hiša naprodaj

Enodružinska hiša, 2 spalnici, klet, dvojna garaža, v fari sv. Lovrenca. Kličite 883-1049 po 5. uri pop.

—(33)

Euclid posestvo

Nova, krasna, zidana ranch hiša — polna klet, dvojna priključena garaža, Beverly Hills okolica.

Dvodružinska

Zidana hiša 6-6, kakor nova, 3 spalnice, 1½ kopalnica v vsakem stanovanju. Polna klet. Dvojna garaža.

880 E. 250 St.

Pri Lake Shore Blvd., novi domovi, ranch hiše, cepljene, Colonial, zidane ali aluminijaste obloge, nov razvoj. Izbrani loti na razpolago. Odprto v soboto in nedeljo.

UPSON REALTY

499 E. 260 St. RE 1-1070 (14,16,18 feb)

V najem

4-sobno popolnoma prenovljeno stanovanje s kopalnico, v okolici St. Clair in 67 ceta. Za pojasnila kličite 261-2222.

—(2,4,7,9,11,14,16,18)

Hiša naprodaj

Proda se dvodružinska hiša z garažo. Oglasite se osebno na 6813 Bonna Avenue ali kličite 881-9672.

—(32)

Prijatelj's Pharmacy
IZDAJAMO TUDI ZDRAVILA ZA RAČUN POMOČI DRŽAVE OHIO ZA OSTARELE
AID FOR AGED PRESCRIPTIONS
St. Clair Ave. 361-4119

V najem

Oddajo se 3 neopremljene sobe s kopalnico eni ali dvema osebama, na E. 71 St. pri St. Clair Ave. Kličite 361-0989 po 5. uri.

(14,16,18,22,25 feb.)

Stanovanja v najem

St. Clair in 40 ceta, 5 sob in kopalnica, zgoraj, vse prenovljeno, v izvrstnem stanju, moderna plinska gorkota. Odraslim. \$75.

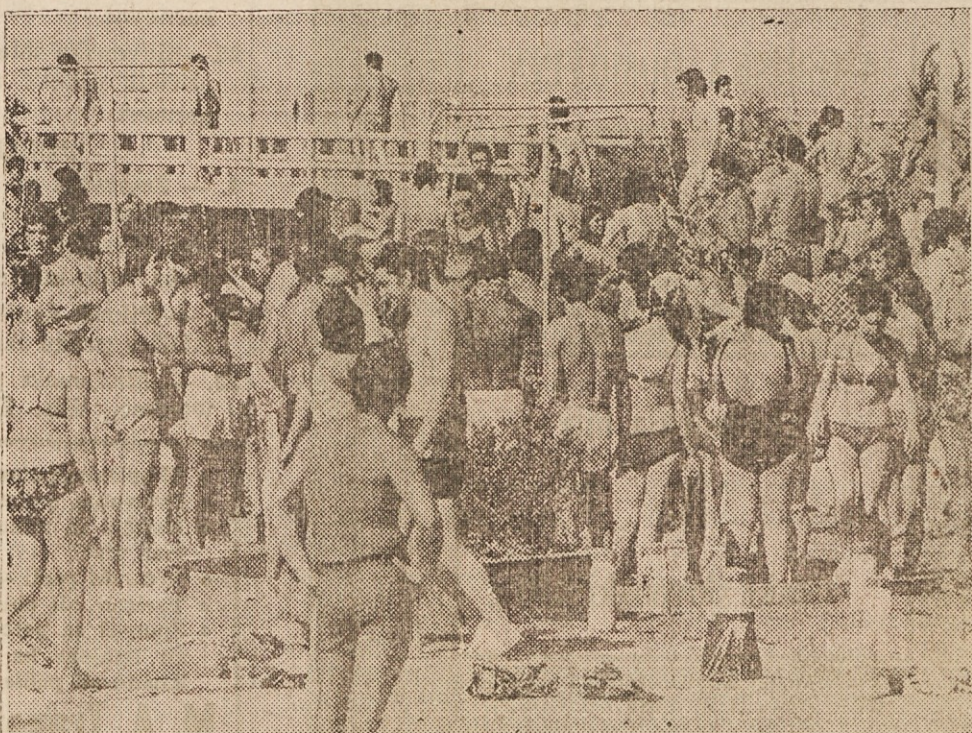
St. Clair in 78 ceta, 6 velikih sob, v izvrstnem stanju, gorkota vključena, \$75.00.

Superior in 33 ceta, 3-sobna hiša s kopalnico. Vse prenovljeno. \$60.00.

Superior in 55 ceta, 3-sobno stanovanje, prenovljeno, gorkota, vroča voda, štedilnik in hladilnik vključeno. Odraslim. \$75.

ZA OGLED GORNJIH STANOVANJ KLIČITE 861-7636

(32)

PRED VROČINO SE BRANIJO — Ko se na severu ravnika stiskamo v tople, zakurjene prostore, da bi se ognili mrazu, se v Buenos Airesu, ki leži precej daleč južno od ravnika, skušajo izogniti vročini na bregovih reke La Plate. Na jugu imajo sedaj poljetje.

MATIJA MALESIC:

KRUH

POVEST SLOVENSKE KRAJINE

"Zaradi bale..." reče počasi in tiho Ivan, pa se vgrizne v jezik. Le kako mu je moglo priti na jezik! Izbleknil bi neumnost in razodel najskrivnejše misli svojega srca, ki jih sam le strahoma in v samotni premišlje. Ves zardi in obrne materi hrbet. Tudi Ilonka zardi in povese pogled.

"Tem slabše, če ni več otrok! Same je vendar ne morem puščati med svet. Na poljskem delu se nabere vsakojakih ljudi. Če bi šle obe..."

Ivan je materi hvaležen in jo pritrjevalno pogleda.

Ritoper naglo s palirskimi očmi presodi vdovo in ni zadovoljen.

Ilonka dvigne glavo. "Da bi Vi šli, mati?"

"Kaj veš, sirotišče, kak je svet."

"Saj ne pojde sama! O, koliko nas gre! Skoro pol naše vasi! Saj bo med samimi domačini in ko doma."

"Ali pojde Verena s teboj?"

"S kom pa pojde? Kaj nismo domači? Pa bi šel s tujim palirjem?"

"Ali je obljubil?"

"Pojutrišnjem se domenimo. Saj prideš k pogodbi, Ilonka?"

Silno prosijo svetle Ivanove oči: "Ilonka, reci, da ne prideš! Ilonka, Ilonka, ali ne čutiš, kdo te prosi in kako iz dna srca te prosijo!"

Materin pogled govori: "Ne hodi, hčerka!" Govori pa tudi: "O, koliko sva pretrpeli ta leta po očetovi smrti. Koliko sva pretrpeli to zimo! Glej siromaštvo!"

V Ilonki se bori: Ali je res v krvi to hrepenenje po daljnih, tujih krajih? Mati bi šla pri vsej svoji bolehnosti sama, samo da bi ne stradala na zimo, kakor sva to zimo. Saj tisto, kar zaslužiš s šivanjem, ni niti za nezabeljen krompir.

Ilonka ne pogleda Ivana, pogleda mater, pogleda Ritoperja in vpraša: "Pojutrišnjem, pravite?"

"Pojutrišnjem!"

"Le ako gre Verena s teboj, da popazi nanjo! In ne s prvimi delavci! Premrzlo je! Se le h košnji ali k žetvi in mlatvi!"

"Ilonka!" Ivan je žalosten in tiho jekne.

Po strani ga pogleda Ritoper. "Pojutrišnjem!" Pomigne Ilonki in oddrobni po vasi.

3.

Ura tiktaka na steni. Skrušeno sedi pri mizi Sotlička in jo posluša. Vdova pogleduje po Andražu, ki je zleknen po klopi in gleda nekam skozi okno.

Žalost leži že leta in leta na Sotličevi bajti. Bajta se seseda, ko da je bridkost, ki jo tlači, pretežka in preogromna.

Tiktakaj, ura, tiktakaj nepretrgoma in dolgo, dolgo! O, Andraž je ko mlad hrast v gozdu! Tiktakaj, ura!

Kakor štiri rdeče, zoreče jabolke so bili sinovi, ko je padel mož pod voz in ga je povozilo in je umrl. — Ustavila se je ura in ni tiktakala tri mesece.

Roke je pokrival žulj na žulju — dva sama žulja sta bili njeni

dlani —, od ust si je pritrgovala, da jih je odgojila in so dorastli. Pa je premotilo najstarejšega, zasanjal je o ameriških dolarjih, izposodila si je denar, ker si ni dal izbiti iz glave, in je šel. Posiljal je leto dni. — Ustavila se je ura — vedela je, da je nesreča. Zasulo ga je. Šest mesecev ni tiktakala ura.

Za njim sta hotela dvojčka. Ni ju pustila. Doma nista vzdražala v siromaštvu. V mlin sta šla na Muro, prihajala domov, hodila ju je obiskovat, če nista prišla. Lepo so živeli tedaj, bel kruh se je smejal na mizi, ob petkih in svetkih. Pa je narastla Mura, odrhala mlin, odnesla brata v mlinu. — Ustavila se je ura in ni tiktakala leto dni. — Mlin so nekje ujeli, brata sta utonila. Trupli počivata tam daleč nekje v medjimurski ravnini.

Tiktakaj, ura, tiktakaj, ne ustavi se, dokler gleda Sotlička nebeško solnce! Ne daj, Bog, te grozote! Andraž je ko mlad hrast!

Le kam strmi? V Ameriko se mu hoče? Na Muro? Nikamor! Tiktakaj, ura!

"Dober dan vama Bog daj!" pozdravi Ritoper.

Mati se prestraši, sin plane s klopi in se pretegne, da zapoka v členkih.

Palirjev pogled se vzradosti. "Pojutrišnjem bo pomenek!"

Saj pojdeš, Andraž?"

"Ne, Ne pojde! Ne pustim ga!" jekne mati.

"Vašega krila se ne morem vedno držati. Saj se mi ljudje že posmehujejo."

"Andraž, Andraž, ne veš, kaj govoriš!"

"Bajta se seseda in razpada. Z lačnimi slinami je ne morem popraviti! Bel kruh smo tudi že jedli pri nas in mi je dolg čas po njem."

"Za kako ceno smo jedli bel kruh?"

"Saj ne grem na Muro!" Andraž se skoro jezno otrese na mater. "Pridem! Pojutrišnjem!"

"Ne jemlji mi zadnjega sina, Ritoper!"

"V jeseni, ko prinese pšenice, boš govorila drugače."

Ritoper hoče oddrobniti. Sotlička stopi za njim. "Ali gre Verena s teboj?"

"S kom pa naj bi šel, če ne z domačim palirjem?"

"Če ne gre Verena, ga ne pustim in ne pustim! Neizkušeni je še Andraž in premlad!"

Tiktakaj, ura!

"O Verena, Verena..." se jezi Ritoper na tihem, a prijaznega izraza na obrazu noče pregnati.

4.

"Boš že videla!" govori Horvatov Geza Ritoperjevi Lini. In njegov obraz je ves zavrt v skrivnost, pogled zaplavlja skozi vrata prodajalne v daljavo in je zagoneten, ko da vidi nekaj, česar drugi ne vidijo, ko da ve nekaj, česar drugi niti ne slutijo. O, to bodo gledali, ko zvedo! Lina, niti ne slutiš! Strmela boš in odpirala oči!

Lina lista po knjigi in ne ve, kaj bi odgovorila skrivnostnemu Gezi.

Mati ga je prisluškala v Budimpešti in poslala neboljeno dete bratu. Brat je robantil. Zlat denar mu je zamašil usta. Radi zatega denarja so začeli ljudje šepetati o sreči Horvatove Mariške in o visokem gospodu v Budimpešti. Horvat je previdno molčal o sreči svoje sestre, prejemal zlat denar in ga nosil v Ritoperjevo krčmo. Ko je Geza dorastel šoli, ga je poslala mati v mesto. Še bolj so govorili ljudje o sreči Horvatove Mari-

ške in o bogatem gospodu v Budimpešti. Gezi so prišle govorice na uho. In so mu ugajale. In je hotel med vaškimi dečaki igrati gosposkega otroka.

Pred letom se je Geza vrnil iz mesta. Gospod bi bil rad, mestne obleke nosi, včasih preozke, včasih preohlapne, usnjatih žolnih dokolenic menda niti v spanju ne odloži. Ujec ga ne časti ko gospoda, grdo ga gleda, zmerja ga in mu odkrito pripoveduje, da ni hiša nič počasna, njegovo navzočnostjo. Zatega denarja ni iz Budimpešte! Geza ravnodušno in prezirljivo prenaša ujevo zbadanje. O, tudi ujec bo strmel, ko pride njegova ura. Žal mu bo vsake trpke besede, ki jo izgovori Gezi.

Ujec se jezi, ker ne prime Geza za nobeno delo. Geza miga z rameni in namiguje na svoje šole v mestu, kjer se ni učil delati z rokami. Ujec bi rad vedel, kake so te šole, in vprašuje pastora za svet. Pastor maje z glavo. Ujec prosi gospode v uradih in odvetnike v Soboti, naj bi vzeli izšolanega Gezo v službo. Gospodje v uradih in odvetniki migajo z ramami in majejo z glavami. Ujec se razsrdi in pokaže Gezi vrata. Geza se potika po Gorickem in živi kdo ve od česa. Pa pride pismo iz Budimpešte. Ujec ga raztrga in vrže v peč — vendar ne zapodi Geze, ko pride pod streho prenočevati, tudi spregleda žlico, ki je pri jedi pripravljena za Gezo.

Ljudje ne verjamejo več v srečo Horvatove Mariške in so pozabili na visokega gospoda v Budimpešti. Geza pa hoče, da bi ljudje govorili o visokem gospodu, in napeljuje govor nanj, kjer more. Vsa svoja pojasnila pa zavija v meglo, da ne more nihče zvedeti resnice.

"Meni bi že lahko zaupal!" meni Lina, vstane, se opre s kolmci na prodajalno mizo in mu

od blizu gleda v oči.

"Lina, ako le komu, bi se tebi prvi in edini razodel. Toda — moja ura še ni prišla!"

"Vsaj namigni mi, kaj bo te daj, ko pride tvoja ura?"

(Dalje prihodnjič)

Najvišja in najnižja točka v ZDA blizu skupaj OAKLAND, Kalif. — Najvišja točka v ZDA je vrh Mt. Whitney, visok 14.496 čevljev, najnižja pa točka v Dolini smrti, ki leži 276 čevljev pod morsk gladino. Obe ti točki sta v državi Kaliforniji, druga od druge le 60 milj.

Visok spomenik WASHINGTON, D.C. — Slaven Washingtonov spomenik se dviga 555 čevljev in 6 palcev visoko.

ON THE TOWN—Printed cotton velvet inspires a classic cocktail dress for all-season wear. Inverted front pleats give mobility to the skirt below a fitted bodice. It's by Suzy Perette.

KOLEDAR društvenih prireditev

FEBRUAR

25., 26., 27. — Slovenski športni klub, Cleveland, priredi smučarski izlet v Bristol Mountain, N.Y.

26. — Glasbena Matica priredi Večerjo s plesom v Slov. nar. domu na St. Clairju. Ob 6. uri koktelj, ob 7. uri večerja, nato ples. Igral bo Buehnerjev orkester.

MAREC

4. — Dr. Napredek št. 132 ABZ priredi večerjo s plesom v korist štipendij (Scholarship Fund) v SDD na Recher Ave.

5. — Društvo LILIJA poda Finčgarjevo igro "Divji lovec" v

Slovenskem domu na Holmes Avenue.

5. — Materinski klub fare sv. Vida pripravi Kosilo v avditoriju. S pečenimi piškami bodo postregli od 11.30 dop. do 2. popoldne.

12. — Misijonska znamkarska akcija pripravi kosilo v šolski dvorani pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 do 2. popoldne.

18. — Klub slov. upokojencev za Waterloo Road okrožje priredi večerjo in ples v SDD na Waterloo Rd.

19. — Federacija slovenskih narodnih domov priredi ban-

ket praznovanja izbranih Slovencev preteklega leta.

26. — Društvo Najsv. Imena pri fari sv. Vida priredi svoj vsakoletni zajtrk s klobasicami in omletami v farni dvorani sv. Vida. Od 8. zjutraj do 1. popoldne.

APRIL

8. — Društvo SPB Tabor priredi svoj pomladanski družabni večer v Slovenskem domu na Holmes Avenue. Igrajo "Veseli Slovenci".

16. — Koncert Mladih harmonikarjev v šolski dvorani pri Sv. Vidu. Začetek ob 3.30 popoldne.

22. — Pristavski balinarski krožek priredi v Slovenskem domu na Holmes Avenue zabavni večer z večerjo in plesom. Igrajo "Vandrovc".

23. — Slomškov krožek, Cleveland, priredi kosilo (pečeno govedino in pečene piške) v avditoriju pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 - 2. popoldne.

29. — Pevski zbor Korotan poda svoj koncert v SND na St. Clair Avenue. Začetek ob 8. zvečer. Igrajo "Veseli Slovenci".

30. — Pevski zbor Planina poda ob 4. popoldne koncert v SND na Maple Heights.

MAJ

6. — Baragov dom priredi SENKLETSKI VEČER z večerjo in plesom v farni dvorani pri Sv. Vidu. Začetek ob 7. zvečer.

7. — Pevski zbor Triglav obhaja 25-letnico obstoja s koncertom v SND na St. Clair Avenue. Začetek ob 3.30 popoldne.

14. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi MATERINSKO PROSLAVO v farni dvorani. Začetek ob 3. popoldne.

27., 28. — Slovenski športni klub Cleveland, priredi tekme v odbojki na Slovenski pristavi. V soboto večerja in ples. Igrajo "Vandrovc".

28. — Društvo SPB Cleveland: Ob 10.45 sv. maša pri votlini Lurške Matere božje na Providence Heights na Chardon Road v spomin na vse žrtve zadnje vojske in komunistične revolucije v Sloveniji.

30. — Spominška proslava v Triglavskem parku pri Milwaukee, Wis. Ob 11. dopoldne sv. maša pri kapeli, nato kratak spored, kosilo.

JUNIJ

4. — Piknik Društva sv. Jožefa na društvenih prostorih na White Rd.

10. — Društvo S.P.B. Tabor priredi Dan 30-letnice aktivno oboroženega upora proti komunizmu in okupatorju na Slovenski pristavi.

11. — Spominška proslava D.S.P.B. za domobrance, četnike in vse žrtve komunistične revolucije pri kapelici Brezjanske Marije na Orlovem vrhu na Slovenski pristavi.

11. — Društvo Presv. Srca Jezusovega št. 172 KSKJ praznuje 50-letnico obstoja v JDND na W. 130 St.

18. — Piknik društva Triglav v Triglavskem parku pri Milwaukee, Wis. Ob 11. dopoldne sv. maša, kosilo in piknik.

23,24,25. — Svetovidski poletni karneval.

25. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi piknik na Slovenski pristavi.

JULIJ

4. — Zegnanje pri kapeli v Triglavskem parku pri Milwaukee, Wis. Ob 11. dopoldne sv. maša, nato kosilo in zabava.

16. — Piknik društva Kras št. 8 ADZ v parku ADZ.

23. — Misijonski piknik v Milwaukee, Wis. Začetek s sv.

- Skupinska potovanja
- Potovanja posameznikov
- Najetja in nakup avtov vseh vrst
- Notarski posli — prevodi
- Vselitev ali obisk sorodnikov
- Sporedi za potovanja z ladjo ali letalom na razpolago — Kličite ali pišite!

M. A. Travel Service

6516 St. Clair Ave.
Cleveland, Ohio 44103
Phone 431-3500

mašo ob 11. dopoldne v Triglavskem parku.

30. — Slovenska šola v Collinwoodu priredi piknik na Slovenski pristavi.

AVGUST

6. — Letni družinski piknik Društva Najsv. Imena fare sv. Vida na Saxon Acres farmi na White Rd.

13. — Misijonski piknik na Slovenski pristavi.

20. — Triglavov piknik v Triglavskem parku pri Milwaukee, Wis. Začetek s sv. mašo ob 11. dopoldne pri kapelici, nato kosilo, tekme in zabava.

26. — Pristavski balinarski krožek priredi piknik z večerjo in plesom na Slovenski pristavi.

SEPTEMBER

17. — Oltarno društvo fare sv. Vida priredi kosilo v farni dvorani pri Sv. Vidu.

30. — PAR-FI klub priredi svoj V. vsakoletni Polka ples v avditoriju pri Sv. Vidu. Igrala bosta Pecon in Trebar.

OKTOBER

1. — Kulturna društva v Euclidu priredijo koncert v SDD na Recher Ave.

14. — Praznovanje 60-letnice obstoja Društva Kras št. 8 ADZ v Slovenskem domu na Holmes Ave.

28. — Društvo SPB Tabor priredi svoj jesenski družabni večer v Slovenskem domu na Holmes Avenue. Igrajo "Veseli Slovenci".

NOVEMBER

11. — Klub slov. upokojencev v Newburghu priredi za 10-let-

nico obstoja banket v SND na E. 80 St. Igra Buehnerjev orkester.

11. — Belokranjski klub priredi tradicionalno martinovanje v veliki dvorani Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

DECEMBER

31. — SDD na Recher Avenue priredi SIL VESTROVANJE v svojih prostorih.

PUSTNO VESELJE — V Mindelheimu v Zahodni Nemčiji so srednjeveški stolp spremenili v Pusta. Tega tam še vneta praznujejo.

ZA VALENTINOVO
poklonite svojim dragim
AMERIŠKO DOMOVINO

ŽENINI IN NEVESTE!

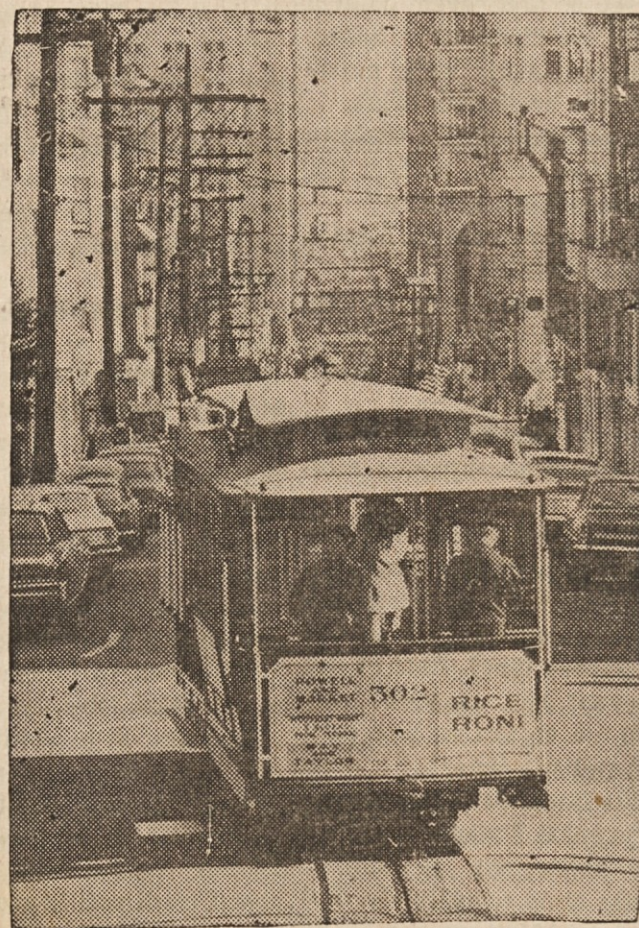
NASA SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
VAM TISKA
KRASNA POROČNA VABILA
PO JAKO ZMERNI CENI

PRIDITE K NAM IN SI IZBERITE
VZOREC PAPIRJA IN ČRK

Ameriška Domovina

6117 St. Clair Avenue

HEnderson 1-0628

STARA VOZILA — V San Franciscu imajo še vedno v rabi precej starodavna cestna množična vozila. Ker so uspešna in ljudem všeč, so še vedno v rednem prometu. Slika kaže tak voz na mestni cesti.

CHICAGO, ILL.

MALE HELP

POLISHER AND BUFFER
Jobshop experience needed. Piece rates and guaranteed day rates. Apply Monday. PLATE-RITE CO. 4201 N. Ravenswood, Chicago.

(32)